

Een sportleven als een bizar en hard sprookje

Door IDO BROERSMA

Als (sport)journalist en theatermaker intrigeerde het verhaal hem. Zo zeer dat Paul Feld er een theaterstuk, *De kampioenenkweek*, van maakte. Volgens hem een komedie, maar dan wel een hele tragische. Absoluut geen klucht. Ter lering en vermaak van het publiek.

Het is een nieuwe, maatschappelijk geëngageerde productie van Feld's Utrechtse theatermakerij Growing Up In Public in samenwerking met het Arnhemse theaterproductiehuis InDependance, die vrijdag 27 februari in de Oude Foyer van Schouwburg Arnhem in première gaat.

De jonge Duitse atlete Birgit Dressel was bijna tien jaar geleden zo ambitieus, dat ze haar lichaam als het ware verkocht aan het farmaceutische bedrijf, dat haar sponsor werd. Steeds maar sneller wilde de zevenkampster om een steeds grotere sportster te worden.

De dopingspuiten werden haar uiteindelijk fataal. Door het nemen van een pijnstiller ontstond er een allergische reactie in haar met vergroeiende spieren en boten gemeneerde lijf, die haar leven beëindigde.

De Nederlandse pers ging aan dit schrijnende verhaal bijna voorbij. Om er een handzaam, realistisch stuk van te maken gebruikte Feld, die vijftien jaar de Giro van Italië versloeg, zijn journalistieke ervaring. Ook het gesjoemel rond de Amerikaanse atleten op de Olympische zomerspelen in Atlanta inspireerde hem.

Het gaat Paul Feld om de moraal die er achter zit, ook om die van het publiek: de favoriet moet winnen en 't maakt niet uit hoe, met of zonder hormoonmaffia. Feld constateert dat er zich een verschuiving in de moraal voordoet. Hij vindt dat die te maken heeft met de grote belangen die tv-maatschappijen en hebben. "Ze bepalen met hun reclames wat de jeugd doet. Popsteren doen daar ook aan mee. De hele business is al-

gen, of last hebben van leverstroomissen, trillende vingers of krimpde testikels.

Freakshow

Doping is veilige handel vergeleken bij die van cocaine of heroïne. Een aardige bijverdienste, zo luidt Feld dokter Benito redeneren. En in de Europese Unie zijn er natuurlijk problemen mee. "Zo wordt iedereen een gevangene in een chemische wapenwedloop, met dodelijke gevolgen. Sport als een freakshow, zoals Wrestling, puur amusement, zonder enig sportkarakter. Geen enkele basket- of volleybaler is nog kleiner dan twee meter. Een sprinter met drie benen, in de toekomst moet het mogelijk zijn", oppert Benito.

"Keihard? 't Zijn de feiten", verzekert Paul Feld.

Hij meent dat zo iets ook in ons land mogelijk is. "Nederland is schijnheilig", zegt hij. Het middel voor de aanmaak van rode bloedlichaampjes is het best verkochte medicijn ter wereld. "Iedereen gebruikt die rommel."

"Topsporter word je niet meer met een bruine boterham met pindakaas", zegt Paul Feld een uitspraak uit de sportwereld na. "De mensen willen illusie."

Met de voorstelling wil hij duidelijk maken dat 'het' er is. "Sponsors hebben ook in de theaterwereld hun entree gedaan. Niemand is er meer erg op tegen. Orkesten kunnen niet meer zonder Robeco draaien. In de kunstwereld glijdt het naar binnen. Dat was tien jaar geleden in de sportwereld al zo."

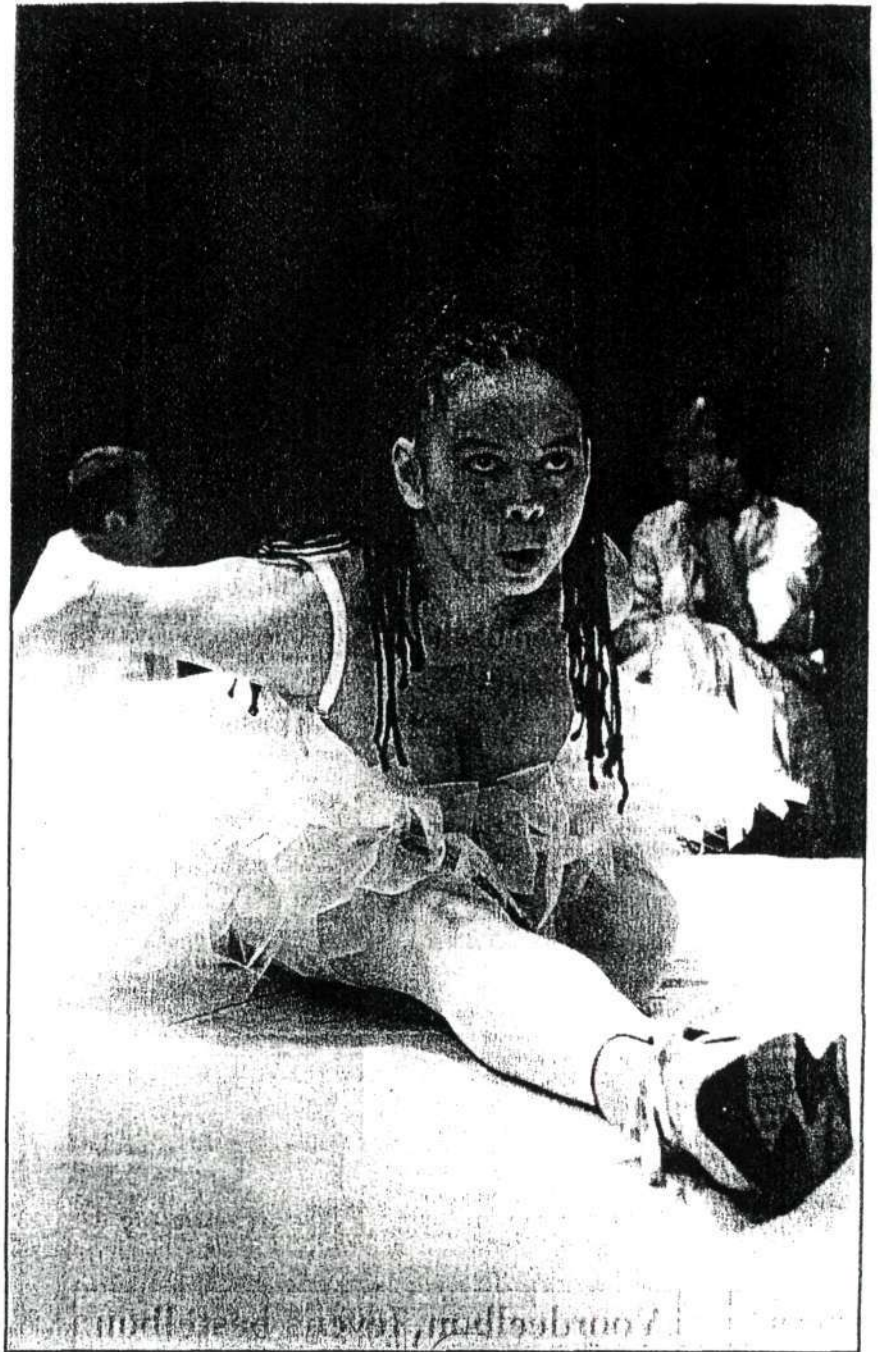
Puberteit

De kampioenenkweek begint met wat Feld de *Birgit Memorial* noemt. Er wordt aandacht besteed aan Birgits dood. Vervolgens gaat het stuk terug naar haar vijftiende, de puberteit wordt gevolgd en zo haar hele, korte leven.

De voorstelling over Birgit Dressel is niet helemaal op haar, als een soort biografie, gemaakt. Daphne de Bruin speelt de rol van Birgit. Martijn Fischer neemt de rol van Louis, de trainer met wie Birgit samenwoont, voor zijn rekening. Harm van Geel speelt vader Manfred, Paul Hoes de rol van de arts Benito en Noël van Santen die van Armin, de manager van het farmaceutische bedrijf waar Birgit onder contract staat.

"Birgit heeft getruind en aan ballet gedaan. Het is een beetje een sprookjesverhaal. Snelle pakken en mooie, hoge gymbakken: dat wil ik als Birgit wel", zegt Daphne de Bruin, die een paar jaar geleden Wilhelmina speelde in *Hofleveranciers*, ook een productie van Growing Up In Public en InDependance.

"Natuurlijk is het leuk om te winnen, om op het podium te

staan. Waar houd je je mee bezig? Je wordt verleidt op de trainer en je vindt die toestanden wel spannend. En heel langzaam word je dan als zestien, zeventienjarige een junk", geeft de actrice haar personage inhoud.

"Je ziet haar veranderen. Ze wordt steeds dikker. Daar heb ik een dik trainingspak voor aan. Ze krijgt meer haar, een snor. Ze kan de trainer aan. Dat kan als je uit de kluiten gewassen wordt", zegt ze.

Grotesk

De actrice, die zelf aan ballet heeft gedaan, danst, om de onschuldige jeugd van Birgit aan te geven, een zwaan uit het *Zwanenvoer*. Ze doet het behoudelijk grotesk. Het is tegelijk de onheilshode van haar naderende dood.

Daphne de Bruin vindt het een

mooie rol in een zeer tragisch verhaal. "Er zijn dingen aan de gang die groter zijn dan jezelf. Je komt in een luik terecht en dan raak je verslaafd." Als actrice is ze een beetje van het personage gaan houden.

De voorstelling speelt zich af op een atropewd podium, een helend vlak. Dat doet denken aan een boksring, waar de dertig scènes in vier bedrijven de revue passeren. Het publiek moet er een beetje duizelig van worden. Je moet het stuk een beetje zien als een performance, duidt Paul Feld. Iedereen is in het wit gekleed. Birgit, haar vader, de dokter, de trainer en de manager van het farmaceutisch bedrijf.

Het decor is abstract. De vloer is knal oranje en rond de boksring is blauw reflecterend materiaal aangebracht. Heel hard licht en zwart er door heen moet een

sprookjesachtige sfeer oproepen. "Van een sportleven als een bizar sprookje", geeft Paul Feld aan. "Een geweldig sprookje met een ware lading." Naar zijn mening is zijn stuk ook een beetje een zeden-schets: "Je probeert te vertellen hoe het met de moraal staat. Daarvoor heb je uitersten nodig."

De Kampioenenkweek met Daphne de Bruin, Martijn Fischer, Harm van Geel, Paul Hoes en Noël van Santen in regie van Paul Feld wordt ondermeer gespeeld in: Arnhem Schouwburg Oude Foyer t/m 26 februari (try out), 27 (première) en 28 februari en 3 t/m 7 maart; Schouwburg Kleine Zaal 26 maart; Culemborg Franse School 13 maart; Zutphen Hazehof 25 maart; Enschede Concordia 27 maart; Apeldoorn Huis voor Schone Kunsten 7 april; Doetinchem Gruitpoort 3 april; en Nijmegen O 42 24 april.

Daphne de Bruin als Birgit in spa gaat in *De kampioenenkweek*, een voorstelling die Paul Feld voor Growing Up In Public en InDependance schreef.

Foto: John Vorenkamp (VVB)

Tragische komedie *'De kampioenenkweek'* in Arnhem in première

leen maar gegroeid."

Met een monoloog van dokter Benito geeft Paul Feld in het stuk de kern van de zaak aan. Als we vermaak willen zetten we de tv aan en willen we eten dan gooien we een diepvriesmaaltijd in de magnetron. En we gaan slikken als er na vijf weken geen vooruitgang is te bespeuren. De dokter krijgt mensen aan de telefoon die zich afvragen waarom ze geen kinderen kunnen krij-

De verwoestende opmars van een atlete naar de top

Voorstelling: De Kampioenenkweek van Paul Feld door Growing up in Public/InDependance. Decor: Catharina Scholten; regie: Paul Feld; spelers: Daphne de Bruin, Paul Hoes, Martijn Fischer e.a. Gezien 28/2 Schouwburg, Arnhem. Te zien t/m 7/3 aldaar. Tournee t/m 1/5. Inl.: (030) 233 40 26.

Door KESTER FRERIKS

Hoe erotisch is aerobics of welke andere sport dan ook? Door iemand die het kan weten liet ik me vlak voor aanvang van de toneelvoorstelling *De Kampioenenkweek* uitleggen dat er aan deze beoefeningen niets erotisch kleeft. Toch is de grondtoon van *De Kampioenenkweek* een sensuele. Hoe kan dat?

Schrijver en regisseur Paul Feld verbeeldt in zijn toneelstuk de opkomst en ondergang van de jonge Duitse atlete Birgit Dressel. In 1987 overleed zij aan een gruwelijke uitputtingsslag, niet dat ze het hardlopen of speerwerpen niet aankon, maar omdat haar lichaam het slagveld was geworden van meer dan zestig farmaceutische middelen die haar sterker, onverwoestbaarder en onoverwinnelijk moesten maken. Ze stierf met blauw schuim op haar lippen, vergelijkbaar met het zwarte schuim uit de mond van Emma Bovary in Flaubert's roman *Madame Bovary*. Tijdens haar leven was er al een bijverschijnsel van al die doping, pep en hormonen die haar verontrustte: ze kreeg overmatige haargroei op haar benen, onderaan haar rug. Haar spieren werden kabels. Ze was voor haar trainer, met wie ze een liefdesband had, niet aantrekkelijk meer. De sport had

de erotiek verslagen; mijn gezelschap had gelijk.

Het is een onthutsende voorstelling, deze *Kampioenenkweek*. Echter minder door vorm en speelstijl, dan door de inhoud. Een hellend plankier, gekleurd als het gravel van een tennisbaan, vormt het podium; de achterwand bestaat uit technisch-kille ijzeren schotten. Daphne de Bruin in de rol van Birgit ontwikkelt zich trefzeker van naïef schoolmeisje dat droomt van alle denkbare triomfen tot de verenzaamde en verbitterde atlete. Vooral in het samenspel met haar vader, die zijn eigen egocentrische leven leidt, toont ze een fraaie intimiteit. Paul Hoes als de arts die de tirannie van de farmaceuten zo tussen neus en lippen toestaat; weet op intrigerende wijze zijn dubbelrol uit te spelen: hij is een schuldeloos medeplichtige, en daardoor dramatisch een onmisbaar personage. In de speelstijl van de trainer en de farmaceut schuilt het nadeel dat zij te hoog inzetten. Zij hebben meteen al die opgefokte toon waar ze feitelijk naartoe moesten werken; er moet ontwikkeling zijn. Vanuit de rust de snelheid maken.

Meer nog dan het portret van een tragische atlete is de voorstelling de uitbeelding van een moreel dilemma. Hoever gaat iemand om de top te bereiken? Is het eigen lichaam van belang of is het slechts een object ter kunstmatige verbetering? De atlete Birgit is de speelbal van geld en overwinningssroes. Dat maakt haar tragisch, een Antigone van de zevenkamp. Na het zien van *De Kampioenenkweek* is het verbazingwekkend dat Marianne Timmer uit Sappemeer zo fris en blozend haar Olympische records vestigde.

Harde dopingzaak blijft sprookje

THEATER

De kampioenenkweek door Growing Up in Puplic en Independance. Tekst en regie: Paul Feld. Gezien: 27/2, Schouwburg Arnhem. Herhaling: t/m 7/3. Tournee.

Ze was 26 en de grote belofte voor de Olympische Spelen van 1988. Tot ze plotseling overleed. Een allergische reactie op een pijnstillertje, zo luidde de officiële doodsoorzaak van Birgit Dressel. *Der Spiegel* achterhaalde het autopsierapport. Vijftien verschillende dopingstoffen waren er aangetroffen in het lichaam van de West-Duitse atlete, en bovendien de meest onwaarschijnlijke vergroeiingen aan spieren en botten.

Paul Feld, theatermaker en freelance sportjournalist, gebruikte het levensverhaal van Dressel als inspiratiebron voor zijn nieuwe stuk. Hij stopte de elementen uit dit waargebeurde verhaal in een soort snelkookpan - een sportle-

ven als bizar sprookje' is de ondertitel van *De Kampioenenkweek*. Feld laat zien hoe Birgit, een levenslustige en talentvolle atlete van vijftien jaar, in korte tijd verandert in een lichamelijk en geestelijk wrak. De schuld legt hij bij de vier mannen die het meisje omringen: haar vader, de trainer, de sportarts en een hoge piet bij het farmaceutische concern dat Birgit sponsort.

Als schrijver en regisseur streeft Feld naar een soort shock-theater. In korte, hardgemonteerde scènes laat hij alleen de eindsprint zien van het parcours dat zijn personages op topsnelheid afleggen. Ieder personage is een bijna karikaturale optelsom van een beperkt aantal, hevig botsende motieven die om beurten de boventoon voeren. De vader van Birgit is ambitieus als het om zijn eigen muzikanten-carrière gaat, maar hekelt de sportambities van zijn dochter. 'Verkocht aan een farizeeër voor

veertig zilverlingen', zegt hij bij de overdracht van zijn dochter aan een sportinternaat, om zich uit schuldgevoel een half jaar niet meer te vertonen.

Drie van de vijf personages zijn raak getypeerd. Harm van Geel is de perfecte slappe vader die volledig te volgen is in zijn halfslachtige bezorgdheid. De domme, onderkoelde trainer van Martijn Fischer - met z'n buikje, z'n onhandige motoriek en z'n kromme zinnen - lijkt rechtstreeks uit de sportwereld geplukt. Daphne de Bruin maakt van Birgit een aandoenlijke tiener: onuitstaanbaar, onzeker, ad-rem en emotioneel. Haar beste wapen is haar pronte borstpartij, daarmee krijgt ze haar trainer op de knieën, en als hier iemand seksueel misbruikt wordt, dan is het wel die arme trainer.

Maar de twee machtigste figuren in dit spinnweb van belangen komen niet tot leven. De sponsor is een keiharde zakenman die in

Birgit een willig proefdier vindt, en de filosofische sportarts is veel te passief. Dat maakt het plaatje dat Feld schets wel erg zwart-wit. De arts kan nog zo hard beweren dat dit soort toestanden ook in 1998 plaatsvinden - als toeschouwer snap je nog steeds niet waarom deze twee boosdoeners zo onverantwoordelijk te werk gaan. *De Kampioenenkweek* is meer een onvoorstelbaar sprookje dan een geloofwaardig sportleven, terwijl Feld toch had willen aantonen hoe onvoorstelbaar het echte (sport)leven kan zijn.

Marijn van der Jagt

Aangrijpende aanklacht tegen dans om gouden kalf

De kampioenenweek van Paul Feld door **InDependance** en **Growing up in public**. **Spel:** Daphne de Bruin, Martijn Fischer, Harm van Geel, Paul Hoes, Noël van Santen. **Dramaturgie:** Marieke Donders. **Toneelbeeld:** Catharina Scholten. **Regie:** Paul Feld. **Gezien:** vrijdagavond (première), Oude Foyer Schouwburg Arnhem. **Nog te zien** aldaar: 3 tot en met 7 maart, 26 maart; 13 maart: De Fransche School, Culemborg; 2 april: Podium Gigant, Apeldoorn; 3 april: De Gruitpoort, Doetinchem; 23 april: Kunsthuis 13, Velp; 24 april: O42, Nijmegen.

Door **SUZANNE HOENDERDAAL**

Bijna tien jaar geleden stierf de nog jonge Duitse topatlete Birgit Dressel onder helse pijnen aan, naar later bleek, de gevolgen van doping. Dit was voor Paul Feld (oprichter, schrijver en regisseur van de Utrechtse theaterfirma Growing up in public) uitgangspunt voor zijn stuk *De kampioenenweek*.

Hoewel de hoofdpersoon Birgit heet en topatlete is, gaat het veel meer om een aanklacht tegen corruptie en de macht van het geld. Het stuk speelt zich weliswaar af in de sportwereld, maar het had ook in een andere maatschappelijke context plaats kunnen vinden.

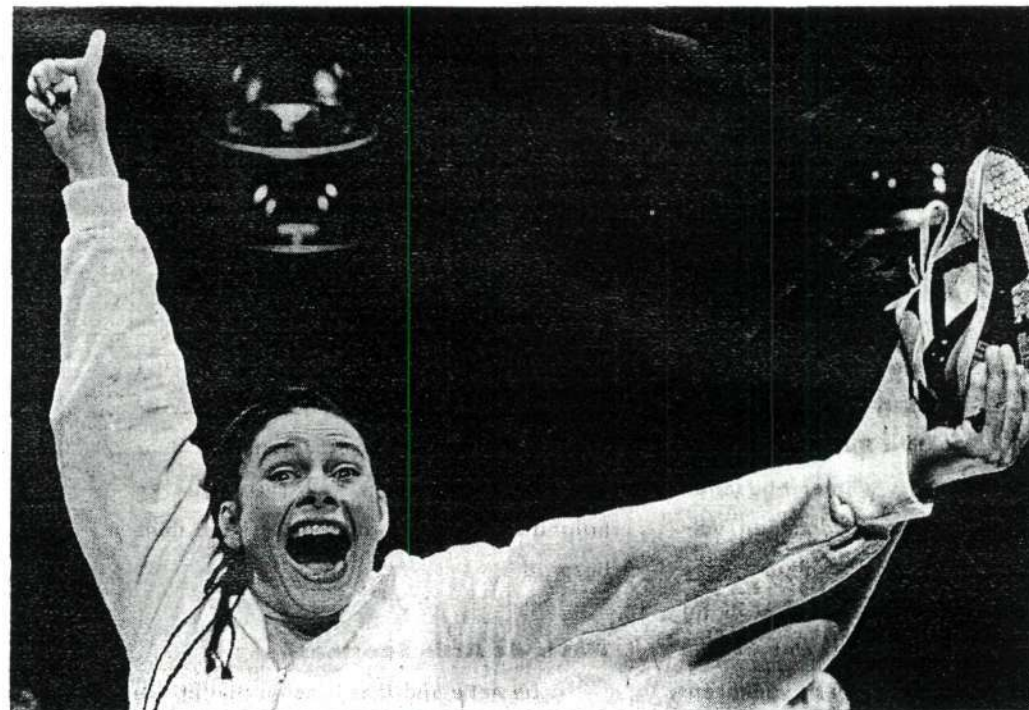
Het is een gruwelijk soort sprookje over de dans om het gouden kalf. Een meisje droomt van de top en wordt daarbij 'geholpen' door allerlei heren die er geen been in zien haar op te offeren ter wille van hun eigen belang. En dat zijn geld en macht. In dit geval gaat het om de invloed van een farmaceutisch bedrijf dat er mafiose praktijken op nahoudt. Birgit raakt gedrogeerd en doorgedraaid en mensen die zich zorgen om haar maken worden zonder pardon geëlimineerd.

In hoog tempo worden de scènes gespeeld. Gekleed in het wit van de onschuld denderen de spelers

op een oranje hellend vlak meedogenloos door. De duivelse manager van een farmaceutisch bedrijf. De arts die zijn ziel verkoopt. De trainer die hogerop wil. De vader die te slap is om zich te verzetten. En dan het meisje zelf. Ze is nog maar vijftien en gelooft grif wat men haar voorspiegelt. Overmatige haargroei, toename van spierkracht en zich bij tijd en wijle hondsberoerd voelen wegen voor haar niet, op tegen het (inderdaad) ene kampioenschap na het andere.

Daphne de Bruin speelt haar rol met nuance. De jeugdige naïviteit, de geëxalteerde overactiviteit, de bezorgdheid om haar uiterlijk, het zien weggroeien van haar vriend en tenslotte het verdriet, de woede en de twijfel bij de dood van haar vader. Heel mooi en heel aangrijpend, al deze gedaanten.

Ook de mannen in haar omgeving blijven niet star, maar gaan

Daphne de Bruin in *De Kampioenenweek*, een voorstelling van Theaterwerkplaats InDependance en het gezelschap Growing up in public.

Foto: Reyn van Koolwijk

zich afvragen waar ze in vredesnaam mee bezig zijn. Behalve de farmaceut. Die blijft wie hij was en gaat letterlijk over lijken.

De danspassen om het gouden kalf worden wankel en als toeschouwer vraag je je – met de Olympische spelen in het achter-

hoofd – ontzet af of een Marianne Timmer... Maar nee, dat is te letterlijk. Als metafoor is *De Kampioenenweek* al erg genoeg.

De Gelderlander
2 maart 1998

Mannelijke haargroei op gezicht, benen en rug

Voorstelling: 'De kampioenenkweek', coproductie van Growing Up in Public en InDependance. Tekst en regie: Paul Feld. Spel: Daphne de Bruin, Martijn Fischer e.a. Gezien: 27/2 Oude Foyer Schouwburg ARNHEM. Herhalingen: 3 t/m 7 en 26/3 Schouwburg ARNHEM, 25/3 Hanzehof ZUTPHEN, 27/3 Concordia ENSCHEDE, 2/4 Gigant APELDOORN, 3/4 Gruitpoort DOETINCHEM, 4/4 Bouwkunde DEVENTER en 24/4 042 NIJMEGEN.

Actrice Daphne de Bruin, in de rol van de jonge sportvrouw Birgit, beweegt haar handen langs haar lichaam. „Wat bedoel je met nijlpaard?“, vraagt ze aan haar trainer en minnaar Louis. De erotische appetijt van trainer Louis heeft danig geleden sinds zijn pupil, als gevolg van de haar toegediende doping, tweemaal zo dik is geworden en een sterke, mannelijke haargroei haar gezicht, benen en rug overwoekert. En nu heeft Louis ook nog per ongeluk het woord 'nijlpaard' laten vallen.

Zij is grotesk, deze scène uit de toneelvoorstelling 'De kampioenenkweek', zoals alles in dit door Paul Feld geschreven en geregisseerde stuk. Feld baseerde zich op het tragische leven van de Duitse atlete Birgit Dressel. Felds heldin Birgit laat zich door de farmaceutische industrie mateloos drogeren omwille van de wereldrecords. Maar de dope eist zijn tol. Birgits lichaam neemt monsterlijke proporties aan en de chemicaliën brengen haar in een toestand van voortdurende hallucinatie.

'De kampioenenkweek' is een mengeling van docudrama en

satire. De in elkaar overlopende scènes tonen het persoonlijke drama van de atlete en de lachwekkende leugens van de mensen uit haar omgeving. Daphne de Bruin speelt in deze amusante voorstelling een mooie en overtuigende hoofdrol.

Maar wellicht was het allemaal bijtender geweest als Feld zijn maatschappij-kritische opvattingen wat meer op de achtergrond had gehouden. Dat mensen morele bezwaren aan de kant zetten om hun ambities te bevredigen, is in het theater een oude boodschap. Het is de kunst om met dat gegeven theater te maken en goed theater is ogenschijnlijk volstrekt amoreel gericht op vermaak, effect, en schittering. Het toont de schoonheid en betovering van het kwade en verleidt de toeschouwer om te kijken zonder moreel voorbehoud, zodat hij zich achteraf kan schamen over de gretigheid waarmee hij heeft gekeken.

Van een dergelijk effect is in 'De kampioenenkweek' geen sprake. Feld is geen dubbelzinnige viespeuk en geen duivelse verleider. Hij is politiek correct en dat is jammer. 'De kampioenenkweek' is een vaardig gemaakte en gespeelde voorstelling, maar nogal braaf wat vorm en inhoud betreft. Wat meer moreel dubbelzinnige bewondering voor de schoonheid van dope, hallucinaties en het duistere in de mens, had deze voorstelling geen kwaad gedaan.

PETER NIJENHUIS

Geen gladiolen maar de pillendood

Blik op de (nabije?) toekomst: gekloonde sporthelden. Dit spookbeeld doemt op in 'De kampioenenkweek', een theatrale satire waarin de spuit- en pillencultuur van de topsport op de hak wordt genomen.

Satire, jawel, want schrijver en regisseur Paul Feld licht de dope-ceel van eierzuchtige trainers, sporter(tje)s, artsen en pillenmakers onbarmhartig en humoristisch door.

Maar tussen de satire door bevriest het bloed een beetje in je aderen: zou het echt zo erg zijn? Dat moet haast wel, want Feld keek af bij de waargebeurde geschiedenis van een jonge Duitse zevenkampster, Birgit Dressel, die letterlijk

platgespoten het leven liet.

In 'De kampioenenkweek' wordt net zo'n meisje neergezet, ook Birgit geheten. In de woorden van Daphne de Bruin, die haar feilloos gestalte geeft: kampioene honderd kilometer discuswerpen, kampioene driehonderd kilometer sprint. Net vijftien jaar oud wordt ze door een kwalijke congisi van gifmengers het huis uit- en het trainingsinternaat ingeprikt, op weg naar de

Voorstelling: 'De kampioenenkweek'; **tekst en regie:** Paul Feld; **spel:** Daphne de Bruin, Martijn Fischer, Harm van Geel, Paul Hoes, Noël van Santen; **toneelbeeld:** Catharina Scholten; **productie:** Growing up in Public & InDependance; **gezien:** Schouwburg Arnhem.

roem. Via de tussenstations van overwinningen, blessure-ellende, injecties, overmatige haargroei en nog meer injecties bereikt ze al gauw het eindpunt: niet langer de gladiolen maar de dood.

Feld schreef, naast het sim-

pel omver te praten kindsterretje, alle vaste hoofdrolspelers in dit soort drama's bij elkaar: een opgepompte trainer, een dokter die zijn beroepseed graag inruilt voor geld en roem, een slappe vader en een vertegenwoordiger van de gifindustrie.

Hun dodendans wordt nauwkeurig ontleed en heeft eigenlijk maar één gebrek: zowel het patroon als de finale worden wat al te snel zichtbaar en ontberen onderweg nieuwe wendingen. Feld lijkt te bang dat het publiek niet genoeg heeft aan een half woord,

waardoor zijn eenduidige 'intrige' na een tijdje pas op de plaats begint te maken. Niettemin een onderhoudende, vernijngende uithaal naar een enge uitwas waaraan we gewend dreigen te raken.

Peter Liefhebber

De Kampioenenkweek bij Growing Up in Public

Sportleven vol doping als bizar en absurd sprookje

Max Smith

Ze zou een van de grote troeven zijn bij de Olympische Spelen van 1988. Tot ze plotsklaps en op een gruwelijke manier komt te overlijden. Ze was 26 jaar oud. De dood van de Westduitse zevenkampster Birgit Dressel werd officieel toegeschreven aan 'een allergische reactie op een pijnstiller'. Het opinieblad *Der Spiegel* wist beslag te leggen op het autopsierapport. Dat gaf een totaal ander licht op deze trieste zaak. Het rapport stelde dat zich meer dan vijftien dopingstoffen in haar lichaam bevonden en dat als gevolg van die drogering haar spieren en botten vreemdsoortig zijn vergroeid. Dit was de prijs voor tien jaar topsport.

Theater

Regisseur, theaterwetenschapper en schrijver Paul Feld heeft op basis van dit historisch gegeven *De Kampioenenkweek* geschreven. In een coproductie van *Independance* uit Arnhem en zijn in Utrecht gevestigde *Growing Up in Public* is dit stuk nu op het repertoire genomen.

Paul Feld heeft twaalf jaar als sportverslaggever onder meer de wielerved van Italië gevolgd. Hij schreef tevens diverse artikelen over trainingsmethoden, gebruik van doping en de ethische kwesties daarover. Met de tragiek van Birgit Dressel als vertrekpunt heeft Paul Feld die morele dilemma's in de Kampioenenkweek verder uitgewerkt. Het stuk is dus geen biografie in theatervorm van deze ster-atlete. De haar omringende personages, zoals haar vader, haar trainer, de sportarts, de manager van een farmaceutisch bedrijf zijn denkbeeldige figuren,

al zal de echte sportkenner doorhebben naar wie er impliciet verwezen wordt. Daphne de Bruin, eveneens verbonden aan *Growing Up in Public* speelt Birgit Dressel, maar dan toen ze nog puber was. Of zoals zij het zelf omschrijft als "een prinsesje dat haar ondergang tegemoet gaat. Zij gaat eraan in deze boze wereld van steeds maar hogere eisen en ambities." Daarom vindt Daphne de Bruin de subtitel 'Sportleven als bizar sprookje' van de Kampioenenkweek heel toepasselijk.

Ze vervolgt: „Het stuk ontstijgt het anekdotische. Het gaat vooral over dilemma's die nauw verbonden zijn met grote ambities en idealen. Hoe ver moet je gaan om je dromen te verwezenlijken? Neem de vader van Birgit: tot hoe ver heeft hij haar moeten stimuleren om ten koste van heel veel als atlete uit te blinken? Hijzelf is musicus en daar heeft hij net zo alles voor over. Zoveel dat hij zondig ook opwekkende middelen slikt. Waarom hij wel en zijn dochter niet, is alweer zo'n morele dilemma.”

„Trouwens onze hele samenleving is vergeven van de chemische troep. Het zit in ons eten; in de grond, in de bio-chemie, voor het minste geringste slikken we kalmeringstabletten of juist pepmiddelen. Daar maakt eigenlijk zich niemand meer bijster druk om. Maar als zoiets zich in de sportwereld voordoet, wat al jaren schering en inslag is, dan spreekt iedereen er schande van. Die dubbelheid komt in de voorstelling ook aan de orde.”

„Dan hebben we het nog niet over de psychische druk die hoe langer hoe meer op ons wordt uitgeoefend. In deze kapitalistische maatschappij wordt alles en iedereen ondergeschikt gemaakt aan een

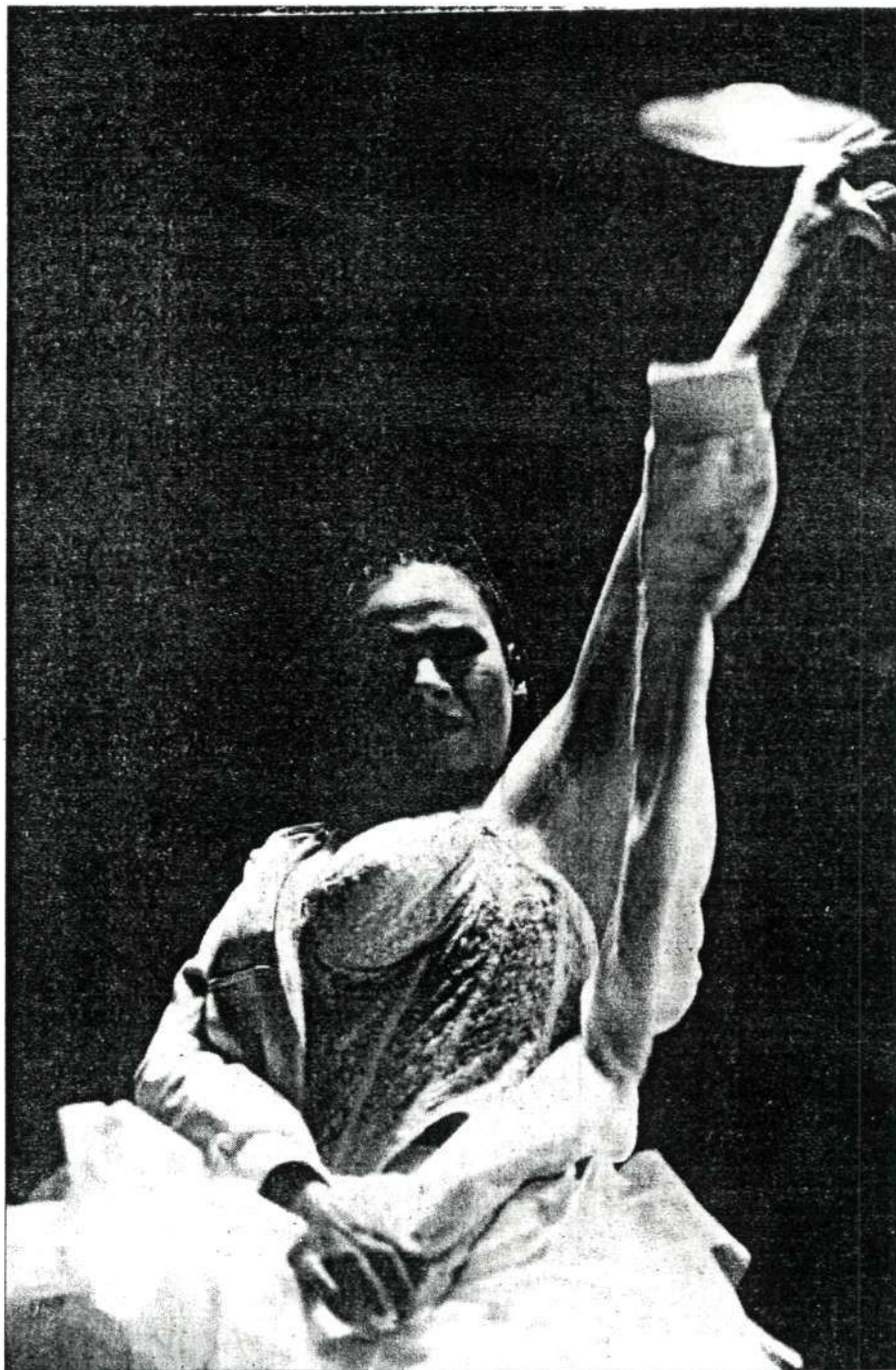
steeds hoger rendement. Presteren en nog eens presteren! Dat staat hoog in het vaandel.” Wanneer de bal teruggekaatst wordt met de opmerking dat kunstenaars en dus evenzeer acteurs dikwijls ziel en zaligheid opofferen voor een of andere sublimatie, schiet Daphne de Bruin in de lach. „Ja, wij maken ons even goed schuldig aan een vorm van 'kampioenenkweek'. Je moet eens zien wat voor medicinale spullen er zoal in de kleedkamers rondslingeren bij een voorstelling: spulletjes tegen verkoudheid, middeljes tegen vermoeidheid, we drinken van die frisdrankjes met een opkikkerende werking. Inderdaad, veel acteurs en theatermakers maken alles en nog wat ondergeschikt aan hun vak.”

„Omdat deze kwestie zo ingeburgerd is, hebben we het juist bespreekbaar willen maken, zonder dat we daar direct allerlei oplossingen voor hebben. Daar is theater, denk ik, ook niet voor.” In elk geval vindt Daphne de Bruin die rol van Birgit heerlijk om te spelen. „Ik ben nu 34, het is dus een extra uitdaging om zo'n meisje van een jaar of vijftien uit te beelden. De Kampioenenkweek is bovendien een heel dynamisch stuk met van die korte, flitsende scènes. Je moet dus snel kunnen omschakelen, zowel in situaties als in emoties. Dat is best spannend en heerlijk om te doen.”

Theater de Franse School Culemborg, vr 13 mrt. Huis a/d Werf Utrecht, di 17 t/m za 21 mrt 20.30 uur.

Daphne de Bruin als de zevenkampster Birgit Dressel in *De Kampioenenkweek* van Paul Feld bij *Growing Up in Public/Independance*.

(Foto Reyn van Koolwijk)

Utrechts Nieuwsblad
11 maart 1998

De dood stopt jacht op roem niet

DE SPORTWERELD heeft de herinnering aan de tragische dood van de West-Duitse zevenkampster Birgit Dressel al lang uit het geheugen gewist. Het is ook alweer bijna elf jaar geleden – 10 april 1987 om precies te zijn – dat zij in de universiteitskliniek van Mainz, schreeuwend van de pijn, overleed.

Zij was het slachtoffer van een (sport)maatschappij die destijds net zo hard als de Duitsers aan de andere kant van de Muur haar ideologische gelijk wilde bewijzen.

Birgit Dressel was als juniore al een talent. Ze baande zich een weg naar de West-Duitse top, debuteerde op de Olympische Spelen van Los Angeles in 1984 met een beloftevolle negende plaats en bereidde zich nadien voor op de Spelen van Seoel in 1988, waarop zij als 27-jarige haar sportieve climax hoopte te bereiken.

Dressel had zich met huid en haar overgeleverd aan Thomas Kohlbacher, haar coach en verloofde. De zwartgelokte trainer verreed een jaar nadien nog angstvallig het woord 'doping' toen we bij een bezoek aan de Universitäts Sportclub Mainz over haar dood spraken. "Birgits dood was een tragische samenloop van omstandigheden," zei hij destijds. "Een klinisch ongeluk dat u en mij ook zou kunnen overkomen."

Kohlbacher wist beter. Hij had haar al in 1981 de weg gewezen die 'al zoveel sportlieden uit het westen waren gegaan: naar de kliniek van professor Armin Klümper, de wonderdokter uit Freiburg. Kohlbacher was zelf vroeger als atleet ook een klant van Klümper. "Hij gaf mij allerlei preparaten die je zo in de apotheek kunt halen. Ik heb mij er altijd prima bij gevoeld."

Nu het dopingsysteem in de voormalige DDR voor het Berlijnse gerecht aan de kaak wordt gesteld, is het goed dat ook de vinger wordt gelegd op de praktijken in het Westen. In De Kampioenenweek, een toneelstuk geschreven en geregisseerd door Paul Feld, wordt de dood van de atlete Birgit Dressel, die mede door dopinggebruik een smartelijke dood stierf, als metafoor gebruikt voor de huidige maatschappij, die zich nog staande houdt met kunstgrepen.

JOOP HOLTHAUSEN

Maar de toenmalige Nederlandse marathonloper Cor Lambregts, ook al een 'patiënt' van Klümper, zei over hem: "Hij fluit wat, hij zingt wat en gooit de naald er als een dartsspeler in. Hij spuit gemakkelijk en geeft veel medicijnen."

Met veel succes kennelijk. Want de foto's en teksten aan de wanden van zijn kliniek getuigen van grote dankbaarheid. Hoogspringer Mogenburg schreef na zijn gouden triomf op de Spelen van 1984: *'Lieber Professor. Du bist für mich ein ganz 'Grosser' und nicht nur in der ärztlicher Betreuung.'*

Een reeks grootheden liet zich behandelen door Klümper, van voetballende helden als Breitner en Hoeness tot en met de Japanse turnploeg. In West-Duitse atletiekkringen was een rijmpje bijzonder populair: *Laufst du wie ein Stümper, dann musst du mal zum Klümper.*

Armin Klümper, zelf ooit een tienkampster, hield niet van halve maatregelen. Hij was trots op de resultaten die de sporters door zijn behandeling behaalden. "Er wordt zoveel gesproken over de begeleiding in de DDR," zei hij in een

interview met deze krant. "Ik zeg u: wij zijn ze ver voor." Na Dressels dood werden in haar medicijnkastje niet minder dan honderd verschillende preparaten aangetroffen, variërend van vrij onschuldig tot zeer agressief, van vitamines tot officieel verboden spierversterkers.

Klümper hield vol dat 'slechts' veertien preparaten door hem waren verstrekt. In het gerechtelijk dossier werd gesuggereerd dat Klümper injecties mogelijk haar weerstandssysteem hebben gebroken, waardoor zij in de dagen voor haar dood niet meer reageerde op de haar toegediende medicijnen.

De Klümper-cocktail was befaamd in sportkringen. Aan het mengsel dat de Freiburgse professor aan zijn sporters toediende, werden bovennatuurlijke krachten toegekend. Maar collega's van Klümper beweerden destijds dat hij door de combinatie van medicijnen het gestel van de sporters sloopte.

Zeker is echter dat ook in de laatste levensfase van Dressel in het academisch ziekenhuis van Mainz grote fou-

ten zijn gemaakt, zoals uit het gerechtelijk dossier blijkt. Een chirurg spoot haar een dag voor haar dood vijf milligram metamozol in, een zwaar toxische stof, die vanwege de zeer schadelijke bijwerkingen inmiddels al jaren niet meer wordt gebruikt. In het gerechtelijk dossier wordt melding gemaakt over een dosis die gevaarlijk dicht de grens van het dodelijke nadert.

"Mijn dochter is een slachtoffer van de farmaceutische industrie," luidde de aanklacht van vader Dressel en wie de lijst van lichamelijke afwijkingen bestudeert, die in het autopsierapport zijn opgenomen, kan niet anders dan de conclusie van Dressel senior beamen. De gewrichten van Birgit Dressel waren ontstoken en vergroeid. Haar wervelkolom leek op die van een patiënt die door reuma was gesloopt.

De dood van Birgit Dressel veroorzaakte heel even een schokeffect in de (sport)maatschappij. Maar nog datzelfde jaar, bij de WK atletiek in Rome, was iedereen het 'incident' alweer vergeten. Toen het vliegtuig met atleten in de Bondsrepubliek terugkeerde, rukten de atleten nog op het vliegveld het nieuwste nummer van *Der Spiegel* uit de rekken om de coverstory te lezen: *Rutschbahn in den legalen Drogensumpf*, waarin de hele affaire-Dressel uitgebreid werd beschreven.

De toenmalige voorzitter van de West-Duitse atletiekbond, dr. Eberhard Munzert, kon zijn oren niet geloven toen hij atleten hoorde reageren met "O mijn god dat heb ik ook altijd gebruikt." Of, nog erger: "Hé, interessant dat product ken ik nog niet." Zelfs de dood schrikt sommige topsporters niet meer af in hun onverbiddelijke jacht op roem en geld.

Feld: de hele maatschappij staat stijf van de kunstmest

HET APPLAUS dat deze week in de Hanzehal in Zutphen opklaterde voor de uitvoerenden in *De Kampioenenweek*, was magertjes. Dat kwam niet door het gebrek aan waardering, maar uitsluitend door de schrale opkomst. Amper dertig kijkers trok de vertolking van de sporttragedie. En dat was jammer, op de eerste plaats voor regisseur Feld en zijn spelers. Maar ook voor die wegblijvers, die daardoor de kans misten kennis te maken met Felds intrigerende aanklacht tegen de maatschappij, die niet meer zonder middeljes kan.

Het enige dat eraan ontbrak, was een introductie. Want de dood van de atlete Birgit Dressel mag dan model staan voor een maatschappij, die – om in Felds terminologie te blijven – stijf staat van 'de kunstmest', het was toch geen overbodige luxe geweest om in kort bestek het ware leven en de achtergrond van Dressel te schilderen.

Want wie, buiten een uiterst select groepje van kenners, weet wie Birgit Dressel was? Wie heeft er, buiten de sportingewijden, ooit gehoord van sportarts Armin Klümper? Wie weet van de verhouding tussen Dressel en haar toenmalige coach, Kohlbacher? Een uitleg vooraf had onder meer duidelijk gemaakt dat Dressel mede door dopinggebruik is overleden, dat 'Armin-cocktails', dezelfde zijn als de reëel bestaande

Klümper-cocktails en dat er inderdaad een verhouding was tussen Kohlbacher (in Felds stuk: coach Louis) en Birgit Dressel.

Het is wellicht de enige dissonant van een stuk, waarin de schrijver/regisseur de sportsfeer duidelijk aanvoelt. Feld liet zijn betrokkenheid bij sport al eerder blijken met de opvoering van 'Fausto', een toneelstuk waarin zijn onverholen bewondering doorklonk voor het Italiaanse wielervenomeen Fausto Coppi.

De Kampioenenweek is op een heel andere leest geschoeid. Het laat zien dat 'kunstmest' niet en-

kel een uitwas is in de sport, maar ook in de rest van de maatschappij. Het maakt duidelijk dat ook musici, balletdanseressen en zakenmensen zich bedienen van kunstgrepen om de top te bereiken. Het doel heiligt de (doping) middelen. Het maakt niet meer uit hoe mensen hun idealen verwezenlijken, als ze hun dromen maar waarmaken. "Doping is," zegt Feld "onderdeel geworden van topsport." Maar hij voegt er onmiddellijk aan toe dat het in andere sectoren van de maatschappij weinig anders is. "Er groeit een andere moraal."

Hij vindt dat ook binnen de sport nogal eens sprake is van een zekere schijnheiligheid. "Als Gianni Romme wereldrecords rijdt, zet niemand daar vraagtekens bij. Maar als Gunda Niemann, afkomstig uit de voormalige DDR, buitengewone prestaties verricht, klinkt er altijd iets van verdachtmaking door."

Feld weet uit gesprekken met Emiel Vrijman van het Nederlands Centrum voor Dopingvraagstukken dat ook in Nederland fors wordt gebruikt. Op initiatief van Vrijman wordt de reeks van voorstellingen nog met één wordt uitgebreid. Op 9 mei zal *De Kampioenenweek* voor het laatst worden uitgevoerd voor een select gezelschap van sportbestuurders en van vertegenwoordigers van het ministerie van staatssecretaris Terpstra.

J. H.

Kampioenenweek

De Kampioenenweek is een coproductie van *Growing up in Public* (Utrecht) en *InDependence* (Arnhem), geschreven en geregisseerd door Paul Feld.

Daphne de Bruin, heeft de hoofdrol. Verder spelen mee: Martijn Fischer, Harm van Geel, Paul Hoes en Noël van Santen.

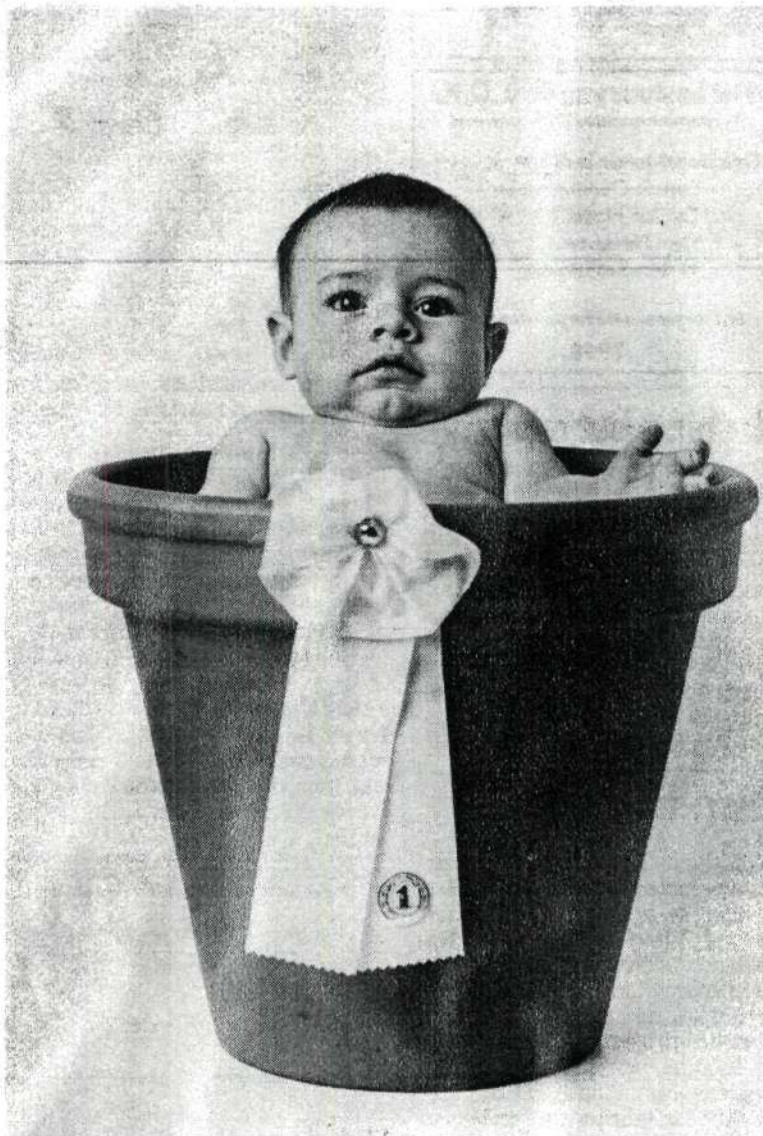
Te zien in Podium Gigant, Apeldoorn (2 april), De Gruitpoort, Doetinchem (3/4), Bouwkunde, Deventer (4/4), Frascati, Amsterdam (7 tot en met 11/4), Stadsgehoorzaal, Vlaardingen (16/4) Harmonie, Leeuwarden (17/4), Catharinakapel Harderwijk (18/4), Kunsthuis 13, Velp (23/4), O42, Nijmegen (24/4), Provadja, Alkmaar (25/4) en Het Oude Raadhuis, Hoofddorp (1 mei).

Theaterthriller

Growing Up in Public

Hoofddorp - Hoe ver kun je, of wil je gaan om je idealen te bereiken? Deze vraag staat centraal in het toneelstuk 'De Kampioenenkweek' van Growing Up in Public in samenwerking met Independance, dat op vrijdag 1 mei in Theater Het Oude Raadhuis te zien is.

Het Witte Weekblad
22 april 1998

Theatrale satire waarin de dope-cultuur van topsporters op de hak worden genomen. Foto: Reijn van Kooijwijk.

Het stuk is een theatrale satire waarin de dope-cultuur van topsporters op de hak wordt genomen. De zaak van de topatlete Birgit Dressel, die platgespoten het leven liet, staat model.

Growing Up in Public heeft een uitstekende reputatie opgebouwd als gezelschap dat eigenzinnige en eigentijdse producties maakt. Zowel eigenzinnig als eigentijds is ook het nieuwe stuk 'De Kampioenenkweek'.

Het is bijna tien jaar geleden dat de sportwereld geschokt werd door de plotse gruwelijke dood van de atlete Birgit Dressel. Zij stierf onder helse pijnen in handen van niet minder dan twintig machteloze doktoren. Een allergische reactie op een pijnstiller werd als doodsoorzaak opgegeven. Maar al gauw kwam via de pers naar buiten dat er meer dan vijftien farmaceutische (doping)-stoffen in haar li-

chaam aanwezig waren, plus de meest onwaarschijnlijke vergroeiingen aan haar spieren en botten. Dit waargebeuren drama staat model voor 'De Kampioenenkweek'. Een meisje droomt van de top en wordt daarbij 'geholpen' door de duivelse manager van een farmaceutisch bedrijf, een arts die zijn ziel verkoopt en een trainer die hogerop wil.

Met dit gruwelijke verhaal gaat Growing Up in Public op zoek naar het antwoord op de als maar toenemende vraag naar 'meer' en 'beter' en de morele grenzen die daaraan te pas komen. Niet alleen de sportwereld, maar de hele westerse maatschappij is verslaafd aan chemische middelen om de eigen mogelijkheden te vergroten. Prestatie lijkt belangrijker dan gezondheid.

De voorstelling begint om 20.30 uur.

De Kampioenenweek te zien in Oude Raadhuis

Paul Feld maakt van gedrogeerd sporttalentje tragische heldin

THEATER • RECENSIE
HOMME SIEBENGA

De kampioenenweek: Growing up in Public/Independence. Tekst en regie: Paul Feld. Spel: Daphne de Bruin, Martijn Fischer, Paul Hoes en Noel van Santen. Gezien: 11 maart, Toneelschuur Haarlem. Nog te zien: 1 mei, Oude Raadhuis, Hoofddorp. Op de pagina Uitgaan vindt u een reductiebon voor deze voorstelling.

Als een vrouwelijke gabber – in het jargon een rave-teef, genoemd – gaat actrice Daphne de Bruin tekeer op de beukende muziek. Ze heeft net flink in de pillenpot gegraaid, waardoor ze zichzelf tot een ongekende prestatie weet op te zwepen. Transpirerend, zwaar hijgend en met wijd opengesperde ogen ragt ze als een op hol geslagen cirkelzaag over de dansvloer. Maar schijn bedriegt. Wat op het eerste gezicht een dansmaniak lijkt, met xtc als brandstof, is in feite een jong zevenkampstertje dat is volgestouwd met stimulerende middelen en hormonen.

Bij het schrijven van het stuk *De Kampioenenweek* had regisseur Paul Feld van Growing Up in Public een historisch personage voor ogen. Zo'n tien jaar terug overleed de West-Duitse zevenkampster Birgit Dressel, misbruikt als proefkonijn door een farmaceutische firma. Zonder zich exact aan de feiten te houden, tekent Feld de ontwikkeling van het piepjonge meisje dat droomt van Olympisch goud, maar terecht komt in een neerwaartse spiraal van de sportverloeding. Ze eindigt als een totaal gedesilluseerd

Daphne de Bruin zet haar rol van opgefokt potentieel kampioentje lekker vet neer. De tragiek van een verwoest leven wordt pijnlijk voelbaar.

FOTO • REYN VAN KOOLWIJK

menselijk wrak met spieren als staalkabels, haargroei over het hele lijf en gedegenerende eier-

stokken. Dat dope, sport en poen een duivelspact met elkaar hebben gesloten, is al de-

cennia bekend, maar nog steeds slikken we als publiek de top-prestaties elke keer opnieuw

voor zoete koek. In snel gemonsteerde, flitsende scènes geeft *De Kampioenenweek* een kijkje in

de bekende dope-keuken, ditmaal vanuit het perspectief van het jonge slachtofferje dat door louche en gewetenloze lieden om haar heen wordt geofferd op het altaar van het grote geld. Troef van de voorstelling is Daphne de Bruin die in een lekker vet aangezette speelstijl de satire en daarmee de humor alle ruimte geeft, maar ook de tragiek van een verwoest leven pijnlijk voelbaar maakt.

Gekleed in haar witte trainingsjackje met daaronder lingerie in Madonna-stijl weet ze perfect het naïeve, behaagzieke sportmeisje neer te zetten dat door haar trainer, arts en sponsor richting afgrond wordt geduwd. Helaas komen niet alle rollen goed uit de verf, maar de belangrijkste tegenspeler van De Bruin, Paul Hoes, levert vakwerk. Hij zet een subtiel draai-kont van een arts neer, die worstelt met zijn geweten, maar uiteindelijk het spelletje braaf meespeelt. En daarmee belichaamt hij de kernvraag van dit stuk: hoe ver kun je gaan op weg naar de top, op welk moment wordt prestatiedwang immoreel?

In werkelijkheid kwam Birgit roemloos aan haar einde, in *De Kampioenenweek* geeft Paul Feld een mooie melodramatische draai aan het slot waardoor de zevenkampster een tragische heldin wordt. Ze groeit uit tot een soort monster van Frankenstein, die de mannen die haar hebben gekweekt met haar bovenmenselijke krachten verplettert.

Nu ook gedoogbeleid

de Volkskrant

14 mei 1998

voor doping in de sport?

EEN gedoogbeleid voor doping is volgens de voorzitter van de Vereniging voor Sportgeneeskunde, dr. Jan Aghina, bespreekbaar. 'We moeten de dopingproblematiek helemaal opnieuw bekijken. En een gedoogbeleid past wellicht in een nieuwe richtlijn voor artsen inzake dopingbeleid.'

Sportarts Jan Aghina kwam tot zijn opmerkelijke conclusie tijdens een rondetafelconferentie georganiseerd door de Vereniging voor Sportgeneeskunde met als thema 'zin en onzin van de dopingproblematiek'.

Opmerkelijk is de zienswijze van Aghina vooral omdat de huidige Nederlandse richtlijn voor artsen zegt dat er geen dopinggevoerde middelen door artsen mogen worden voorgeschreven.

De Limburgse sportarts W. Sanders werd om die reden deze week voor de tuchtcommissie gedaagd. Hij zou zich bij de begeleiding van wielrenners niet aan de richtlijnen hebben gehouden.

Jaren geleden werd het standpunt van Aghina vertolkt door de

Jaren geleden was huisarts Karsten de enige die meende dat dopinggebruik, mits onder toezicht, mogelijk moest zijn. Karsten staat niet langer alleen, Jan Aghina, voorzitter van de Vereniging voor Sportgeneeskunde, pleit voor een 'gedoogbeleid'.

door Ludo van Klooster

Haarlemse huisarts Karsten. De laatste heeft altijd beweerd dat de controle op de gezondheid van de sporter beter te beheersen is door - na verantwoorde voorlichting en gesprekken over alternatieven - de middelen vrij te geven. De kans is groot dat de sporter ze anders volgens Karsten elders gaat halen; in dat geval is er helemaal geen sprake meer van controle of deskundige begeleiding. Sinds de invoering van de richtlijn

voor artsen heeft Karsten zich aan de gedragslijn geconformeerd.

In al zijn helderheid zal het evenwel nog lang duren eer Aghina zijn vereniging over de streep heeft getrokken. Vooral professor Mosterd, zo ongeveer de grondlegger van de sportgeneeskunde in Nederland, reageerde zaterdag ongemeen fel op de uitspraken van Aghina. Hij benadrukte dat de voorzitter slechts op persoonlijke titel kon spreken. Het is volgens

hem uitgesloten dat er op dit punt snel consensus zal komen. Een collega voegde er aan toe dat Nederland zich met zo'n visie internationaal net zo zal isoleren als met het huidige gedoogbeleid inzake het drugbeleid.

De aanwezige geleerden en politici kwamen tot hun uitspraken na een laatste vertoning van het toneelstuk 'De Kampioenenkweek', geschreven en geregisseerd door Paul Feld. Hij nam het waargebeurde verhaal van de carrière en de dood van de Duitse zevenkampster Birgit Dressel te baat om zijn onbeantwoorde vraag naar buiten te brengen, waarom in de normale maatschappij wel alle kunstnemen en pilletjes tot prestatieverbetering zijn geaccepteerd, maar in de sportwereld niet.

Om die vraag tot een oplossing te brengen, moet de doping allereerst uit de taboesfeer worden gehaald. 'De sloten moeten van de monden van de sporters', liet hij zaterdag weten.

In het toneelstuk kwamen alle facetten van de dopingproblematiek op leuke, pakkende en goed

gespeelde wijze aan de orde. Van de vaak grote naïviteit van de sporter tot de invloed en belangen van de commercie en de relatie met de door 'kunstnemen' opgefokte maatschappij. De huisarts in het toneelstuk had volgens sommigen veel weg van de Limburgse huisarts Sanders (toeval of niet?) en de ambitieuze en zelfgenoegzame trainer heette Louis (geen toeval).

In de discussie na afloop bleek snel de aan de gang zijnde mentaliteitsverandering. Alle klassieke bestrijdingsargumenten als concurrentievervalsing en gezondheidsbescherming werden, met uitzondering van de enige sporter in het gezelschap (schaatser Erben Wennemars), door niemand meer relevant geacht. Sport is van nature niet eerlijk en topsport is geen gezondheidskuur (citaat van de omstreden Italiaanse wielersporters Michele Ferrari) was zaterdag de vrijwel unaniem aanvaarde mening.

Maar evenzeer was men van mening dat goede voorlichting en

controle belangrijk blijven. Dat zijn de afgesproken spelregels, die nageleefd moeten worden. Aghina zei daarover dat die regels dan wel controleerbaar moeten zijn. 'Er is regelgeving. Zorg allereerst dat die te handhaven is. Dat betekent dat een heleboel middelen die niet te controleren zijn, van de lijst af moeten.'

Een aantal middelen van de lijst zal niemand erg vinden. Om te beginnen met niet-prestatieverhogende middelen. De Italiaanse wielrenner Franco Ballerini klaagde zich enkele weken in deze krant nog dat zijn zoonje van vijf bij een verkoudheid wel efedrine kreeg voorgeschreven en dat zijn vader het niet kon nemen omdat hij wielrenner was. 'En je rijdt er echt niet harder van, hoor.'

Maar ook voor wel prestatieverhogende middelen lijkt de inschikkelijkheid groter te worden, al is het soms enkel uit onmacht of ander onduidelijk belang. 'Het is toch hypocriet dat bodybuilding waarvan iedereen weet dat, voorzichtig geschat, 99,9 procent van de topbeoefenaren gebruikt,

wordt toegelaten als olympische sport in Sydney', stelde Karsten zaterdag.

De onmacht om een middel aan te tonen staat centraal bij de bestrijding van het in duursporten gebruikte eiwithormoon epo. epo bevordert de aanmaak van rode bloedlichaampjes met als gevolg een potentieel hoger zuurstoftransport. In onderzoek is aangetoond dat gebruik van epo het prestatievermogen van duursporters verhoogt.

Het probleem is dat bij controle nog niet op een snelle wijze een duidelijk onderscheid gemaakt kan worden tussen van buitenaf toegediend hormoon en het door het lichaam zelf aangemaakte. (Sommigen zeggen overigens dat het alleen komt doordat er te weinig geld in het onderzoek wordt gestopt.)

Om het gebruik van epo in te dammen is in de wielrennerij de hematocriettest aanvaard, waardoor renners met te veel rode bloedlichaampjes om gezondheidsredenen worden uitgesloten van wedstrijden. Teveel rode

bloedlichaampjes geven te dik bloed, hetgeen de kans op trombose en infarcten vergroot. De mate van de stropigheid van het bloed wordt gemeten met de hematocriettest, die vorig jaar op instigatie van de Italiaanse wielersporters en met instemming van alle wielrenners is ingevoerd.

Een dergelijke test is in wezen een eerste vorm van het gedoogbeleid dat Aghina zaterdag bepleit (zonder overigens dit voorbeeld te noemen). En het ijkpunt blijft de gezondheid van de atleet. Een renner die een 'bloeddikte' van 46 heeft (het gemiddelde van een gezond mens), terwijl 50 op grond van gezondheidsoverwegingen is toegestaan, heeft als het ware permissie om zijn epo aan te vullen. Voor een dergelijk gedoogbeleid zouden volgens Karsten onafhankelijke sportartsen ter beschikking moeten staan. 'Zogenaamde vertrouwensartsen, die kennis van zaken hebben. Een kleine groep van hooguit twintig komt in aanmerking. Bij die artsen kan de sporter op eigen initiatief aankloppen.'